

CO ARCHEOLOGDZY ROBIĄ NOCAMI? DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA JEDNOSTKI NAUKOWEJ NA PRZYKŁADZIE INSTYTUTU ARCHEOLOGII UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO

Natalia Sawicka

Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego

e-mail:natalia.sawicka@uwr.edu.pl

Abstract

This text concerns the history of the publishing activities of the Institute of Archeology of the University of Wrocław. So far, no attempt has been made to record the publication activity of this scientific unit, which constitutes a significant contribution to the development of Polish archeology, especially since it concerns a research unit established from scratch in the so-called “recovered territories”. The period under study covers the beginnings of the activity of the current Institute of Archeology of the University of Wrocław in the years after World War II until modern times. The text is supplemented with a full bibliography of publications.

Keywords: działalność wydawnicza, periodyki naukowe, edytorstwo, naukoznawstwo

Wstęp

Podstawowym celem działalności naukowej jest odkrywanie tego, co jeszcze nie odkryte, a obowiązkiem naukowców publikowanie wyników tych badań. Działalność wydawnicza jest czasochłonnym procesem, wymagającym skrupulatności redaktorów i korektorów, a także zaangażowania ze strony autorów. Dlatego na postawione w tytule pytanie archeolodzy mogliby udzielić odpowiedzi jednym słowem, być może przytaczając wesołą anegdotę lub opowiadając barwną historię pełną niespodziewanych zwrotów akcji. Jednak każdy archeolog przyzna, że nierzadko w nocy przygotowywał manuskrypt, redagował go, pracował nad ilustracjami lub robił coś zupełnie innego, ale związanego z publikacją wyników badań.

Pokłosiem podobnej działalności jest dorobek wydawniczy Instytutu Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego, którego najstarsze pozycje sięgają końca lat 50. XX wieku. Wówczas zostały wydane pierwsze tomy *Archeologii Śląska i Śląskich Sprawozdań Archeologicznych*. Od tamtego czasu Instytut znacznie poszerzył swoją działalność na tym polu, o serie z określonym zakresem chronologicznym jak *Wratlslavia Antiqua* i *In pago Silensi*, czy tematycznym: *Bibliotheca Nummaria Leopoldina* i *Tambo*. Ukazało się również wiele monografii poza seriami oraz liczne publikacje związane z konferencjami.

Do tej pory nikt nie podjął się pełnego zebrania i opracowania historii działalności wydawniczej Instytutu Archeologii UWrocław. Pewne wzmianki pojawiały

się w informatorach Instytutu i wydawnictwach jubileuszowych, jednak całości wysiłków publikacyjnych Instytutu Archeologii jako jednostki naukowej nie zebrano, jak również nie powstało pełne zestawienie bibliograficzne. Owszem są dostępne bibliografie poszczególnych pracowników i doktorantów Uniwersytetu Wrocławskiego czy bazy przygotowywane na potrzeby ewaluacji, jednak nie są one tożsame z działalnością wydawniczą Instytutu. Z tego względu do poniższego opracowania dołączono pełną bibliografię wydawnictw Instytutu.

Podstawowym kryterium doboru publikacji było koordynowanie procesu redakcyjnego lub wsparcie finansowe projektu wydawniczego przez Instytut Archeologii UW. Po latach nie zawsze było możliwe ustalenie tych danych. Pomocne okazały się numery ISBN identyfikujące instytucję.

Badania nad działalnością wydawniczą Instytutu zostały przeprowadzone z perspektywy bibliologicznej i stanowią ciekawy punkt wyjścia do dalszych rozważań na temat zmian w formie typograficznej publikacji archeologicznej. Ramy czasowe przeanalizowanego materiału obejmują ponad 70 lat, w ciągu których znacznie zmieniły się zarówno metody przygotowania publikacji, jak i techniki druku. Ewolucja technologiczna odcisnęła się w sposób wyraźny na książkach. Analizując zebrane materiały, na uwagę miałam również kontekst przemian społecznych i historycznych, których to ślady są również widoczne w omawianym materiale. Podobnie jak w wypadku prac wykopaliskowych, wiele informacji na temat aktywności wydawniczej uległo zapomnieniu. Luki dotyczą między innymi ustalenia pomysłodawców i motywacji, którymi kierowali się powołując do życia poszczególne serie wydawnicze.

Krótką historia Instytutu

Podmiot wydawniczy, czyli Instytut, rozpoczął swoją działalność w maju 1945 roku. Wydarzenie to wiąże się

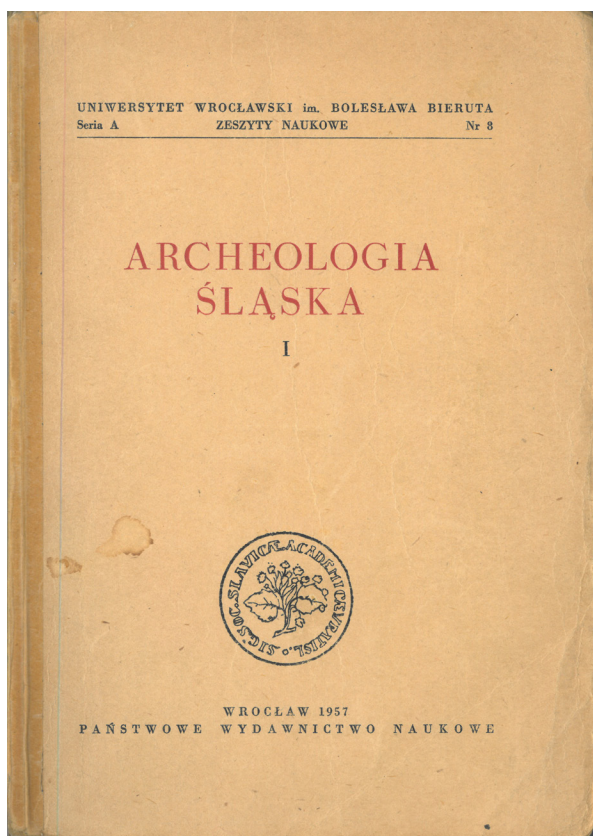
z przyjazdem do Wrocławia krakowskiego archeologa Rudolfa Jamki, który stał się pierwszym kierownikiem Zakładu Prehistorii na odbudowywanym wówczas Uniwersytecie Wrocławskim (Burdukiewicz 2020).

W 1947 roku po uzyskaniu habilitacji przez Jamkę, Zakład Prehistorii został przekształcony w Katedrę Prehistorii. 1 września 1952 roku nazwa została zmieniona na Katedrę Archeologii Polski Uniwersytetu Wrocławskiego (Czerska 1957). W 2000 roku dzięki staraniom profesora Zbigniewa Bagniewskiego, ówczesnego dyrektora, katedra została przekształcona w Instytut Archeologii (Burdukiewicz 2020).

W pierwszych powojennych latach we Wrocławiu działały jeszcze trzy instytucje zajmujące się archeologią. Było to Muzeum Archeologiczne, Konserwator Zabytków Archeologicznych przy Wydziale Kultury WRN we Wrocławiu oraz Zakład Archeologii Śląska i Stacja Archeologiczna Instytutu Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk. Katedra Archeologii i Zakład Archeologii Śląska blisko ze sobą współpracowały, na co duży wpływ miało wspólne kierownictwo (Sarnowska 1971). Przeglądając stopki redakcyjne publikacji z tamtego okresu jest to wyraźnie zauważalne.

Pierwsze publikacje Katedry Archeologii Polski w latach 50. i na początku lat 60. XX wieku

Pierwszą publikacją wydaną przez Katedrę była *Archeologia Śląska*. Tom pierwszy ukazał się w 1957 roku w ramach Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego (seria A nr 8). Redaktorem tomu i autorem przedmowy był Włodzimierz Hołubowicz. Nakład wynosił 860 egzemplarzy. W skład komitetu redakcyjnego wchodził prof. dr Seweryn Wysłouch, który pełnił rolę redaktora naczelnego, oraz doc. dr Jerzy Faleniak, który był sekretarzem redakcji. Pierwszy tom *Archeologii Śląska* zawierał piętnaście artykułów autorstwa osób związanych z wrocławskim ośrodkiem naukowym (ryc. 1).

Ryc. 1. Pierwszy tom *Archeologii Śląska* wydany w 1957 roku (fot. A.Kobyłka)

Powodów do powołania tego czasopisma było wiele. Jak wskazuje we wstępie do pierwszego tomu Włodzimierz Hołubowicz, chciano stworzyć publikację zbierającą w jednym miejscu artykuły dotyczące archeologii Śląska, które mogłyby ukazywać się w krótkim czasie od przeprowadzonych badań. *Archeologia Śląska* miała pełnić rolę sprawozdawczą. Ważnym argumentem przemawiającym za stworzeniem własnego czasopisma była również jego wartość wymienna. Dzięki posiadaniu własnego tytułu Katedra zaczęła uczestniczyć w wymianie międzybibliotecznej z innymi ośrodkami archeologicznymi w Polsce i za granicą. Zakładano, że czasopismo będzie ukazywało się regularnie jako rocznik.

Tom drugi *Archeologii Śląska* ukazał się w 1959 roku, skład komitetu redakcyjnego się nie zmienił, natomiast redagował go już zespół, do którego należeli: Włodzimierz Hołubowicz, Helena Cehak-Hołubowicz, Barbara Czerska i Zbigniew Trudzik. Zmniejszo-

no nakład do 610 egzemplarzy. Tom zawierał jedenaście artykułów oraz tablice z reprodukcjami zdjęć.

Tom trzeci ukazał się również w 1959 roku. Komitet redakcyjny i zespół redakcyjny miał taki sam skład jak w przypadku tomu drugiego. Opublikowano w nim dziewięć artykułów. Nakład wynosił 700 egzemplarzy. Co ciekawe maszynopis oddano do składu przed tomem drugim, jeszcze w 1958 roku. Redakcja dołożyła starań, aby *Archeologia Śląska* była regularnie ukazującym się rocznikiem.

W związku z przekształceniem *Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego* w *Acta Universitatis Wratislaviensis* seria *Archeologia Śląska*, była kontynuowana jako *Studia Archeologiczne*. Pierwszy numer pod nowym tytułem opublikowano w 1965 roku. Jak dotąd zostało wydanych łącznie 47 tomów.

Pod koniec lat 50-tych pomiędzy kolejnymi numerami *Archeologii Śląska* ukazał się pierwszy numer *Biblioteki Archeologii Śląska - Ślęza I*. Został on podobnie jak *Archeologia Śląska* wydany w ramach *Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego* (seria A nr 14). Na zeszyt *Ślęza I*, wydany z okazji obchodu dni Ślęży 21-29. VI 1958 r., składały się cztery artykuły o tematyce śląskiej. Publikacja była powiązana z Festiwarem Dni Ślęży. Miała za zadanie przypomnieć mieszkańcom Dolnego i Górnego Śląska „*jakie było znaczenie Ślęży jako ośrodka kulturowego dawnych Słowian*” (Bukowska 1958). Po publikacji pierwszego zeszytu seria nie była kontynuowana.

Pod koniec lat 50-tych XX wieku, zostały wydane również dwa pierwsze numery *Śląskich Sprawozdań Archeologicznych*, których celem było publikowanie rezultatów bieżących badań (patrz uwagi niżej).

W omawianym okresie, dzięki zapoczątkowaniu działalności wydawniczej, Katedra Archeologii Polski stworzyła miejsce umożliwiające publikację wyników badań terenowych w krótkim czasie od ich przeprowadzenia. Szczególnie ważny był również fakt, że publikacje te skupiały się na doniesieniach z terenu Śląska. Do 1960 roku Katedra mogła pochwalić się czasopismem

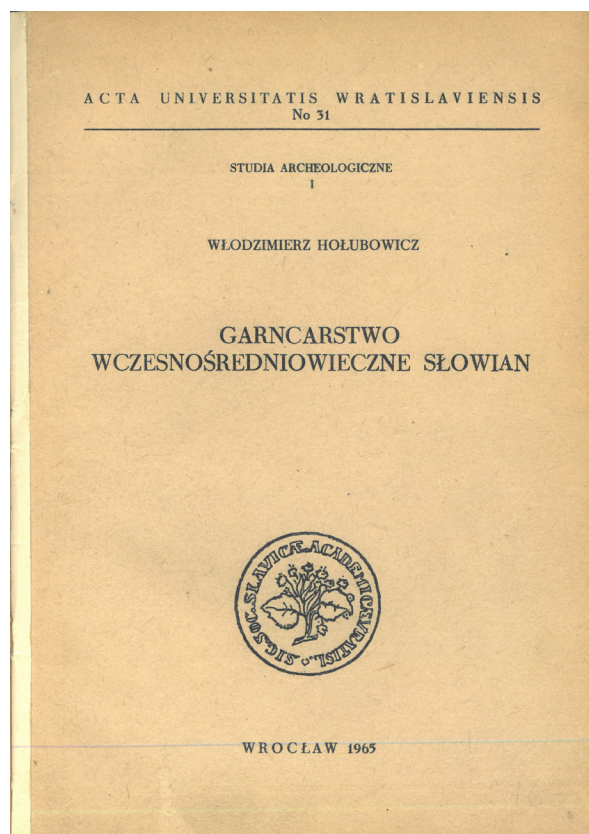
oraz dwiema seriami wydawniczymi. Łącznie wydano sześć woluminów w ciągu trzech lat. Dzięki własnym wydawnictwom zaczęła rozwijać się również wymiana międzybiblioteczna, co jest zauważalne w przyptywie literatury odnotowanym w inwentarzach Biblioteki Instytutu Archeologii.

Studia Archeologiczne kontynuacją Archeologii Śląska

Pierwsze Studia Archeologiczne ukazały się jako 31 numer w ramach *Acta Universitatis Wratislaviensis*. Stanowiły kontynuację *Archeologii Śląska*. Pierwszy tom był monografią autorstwa Włodzimierza Hołubowicza pt. *Garncarstwo wczesnośredniowieczne Słowian* (ryc. 2). Redaktorem serii została Helena Hołubowiczowa, a w komitecie redakcyjnym zasiadali: Alfred Jahn (redaktor naczelny), Jan Kosik (sekretarz redakcji) oraz Aleksandra Chrzanowska (sekretarz techniczny redakcji). Prace nad książką przerwała nagle śmierć profesora. Tekst do druku został przygotowany przez Helenę Hołubowiczową, którą wspierali Barbara Czerska, Zbigniew Trudzik oraz Jerzy Lodowski (Cehak-Hołubowiczowa 1965).

W ramach *Studiów...* ukazywały się, podobnie jak w wypadku tomu pierwszego, prace monograficzne jedno- lub wieloautorowe, a także zbiory artykułów o różnej tematyce. W serii jako monografie często publikowano rozprawy doktorskie oraz prace habilitacyjne. Redaktorami serii na przestrzeni lat byli: Helena Cehak-Hołubowiczowa, Józef Kaźmierczyk, Włodzimierz Wojciechowski, Stanisław Pazda, Zbigniew Bagniewski, Krzysztof Wachowski i Jerzy Piekalski. W skład komitetu redakcyjnego wchodził pracownicy Wydawnictwa Uniwersyteckiego. W 1997 roku w tomie 27 pojawił się zespół redakcyjny w składzie: Zbigniew Bagniewski, Stanisław Pazda, Krzysztof Wachowski, któremu przewodniczył Włodzimierz Wojciechowski.

Trzy tomy Studiów Archeologicznych zostały zadekowane zmarłym pracownikom Instytutu. Tom 2 i 4 poświęcono pamięci Profesora Włodzimierza Hołubowicza, a tom 26 zadekowano profesorowi Józefowi Kaźmierczykowi. Były to prace zbiorowe o szerokiej tematyce.

Ryc. 2. *Garncarstwo wczesnośredniowieczne Słowian* autorstwa W. Hołubowicza opublikowane w 1965 roku było pierwszym tomem z serii Studia Archeologiczne (fot. A.Kobyłka)

Okładki Studiów zmieniały się przez lata, ilustrując możliwości techniczne wydawnictwa oraz aspiracje redakcji do nadania charakterystycznej szaty graficznej okładki. Stały pozostał tylko format B5, który od pierwszego do ostatniego numeru utrzymano.

W 1987 roku ukazały się *Późnoplejstocenne zespoły z jednozadziorcami w Europie Zachodniej* autorstwa Jana Michała Burdukiewicza. Tomowi temu jako pierwszemu, nadano numer ISSN przypisany do serii (ISSN 0520-9250). Rok później wydano pierwszy

tom opatrzony własnym numerem ISBN. Była to monografia przygotowana przez Irenę Lasak pt. *Cmentarzysko ludności kultury unietyckiej w Przecławicach*.

Publikacją wydawnictw Uniwersytetu Wrocławskiego początkowo zajmowało się Państwowe Wydawnictwo Naukowe. W latach 60. powołano do życia Wydawnictwo Uniwersyteckie, które z kolei na mocy aktu założycielskiego z 1996 roku zostało przekształcone w samodzielny podmiot gospodarczy nadzorowany przez Uniwersytet Wrocławski. Oznaki tych zawirowań można prześledzić również w Studiach Archeologicznych, gdzie jako wydawca pojawia się PWN, a miejscem wydania jest Warszawa-Wrocław, natomiast później występuje Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. W późniejszym czasie prawa przejmuje Wydawnictwo Uniwersyteckie sp. z o. o.

W latach 90-tych XX wieku Instytut podjął starania, aby przejąć prawa do niniejszej serii. Starania profesora Zbigniewa Bagniewskiego spełży jednak na niczym, w związku z czym Studia Archeologiczne pozostały własnością Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego.

Śledząc zmiany, jakie zachodziły w składzie redakcji, możemy przede wszystkim zauważyć duże zaangażowanie pracowników Instytutu Archeologii w rozwój wspomnianej serii wydawniczej. Widoczna jest dbałość o poziom publikowanych tam treści oraz chęć zachowania regularności procesu wydawniczego, który w wydawnictwie obsługującym całą uczelnię często napotykał na różne przeszkody. Aktualnie Studia Archeologiczne są zawieszane. Tom 47, który ukazał się w 2014 roku jest ostatnim opublikowanym w tej serii. Na decyzję o zawieszeniu główny wpływ miały wysokie ceny przygotowywania publikacji do druku, wielokrotnie przewyższające propozycje prywatnych jednostek wydawniczych.

Śląskie Sprawozdania Archeologiczne

Podczas kadencji profesora Włodzimierza Hołowicza zostało powołane w 1958 r. nowe czasopismo pod tytułem *Śląskie Sprawozdania Archeologiczne* (Burdukiewicz 2020), które nieprzerwanie ukazuje się do dziś. *Śląskie...* są regularnie ukazującym się rocznikiem, choć na przestrzeni lat zdarzały się pewne odstępstwa od tej reguły. Czasopismo początkowo (pierwszych 17 tomów) było przygotowywane przy użyciu powielaczowej metody druku. Z rozwojem technik drukarskich metoda ta uległa korzystnym zmianom, jednak pozostawiono charakterystyczną czcionkę, przypominającą tę używaną w maszynach do pisania. Zmiana czcionki nastąpiła w tomie 32 z roku 1991. Było to bezpośrednio powiązane ze zmianą wydawnictwa dysponującego nowymi możliwościami drukarskimi. W latach 90-tych XX wieku upowszechnił się druk offsetowy i skład komputerowy, co zrewolucjonizowało rynek wydawniczy.

W 1988 roku zdecydowano się na zmianę formatu czasopisma z tego zbliżonego do A4 na B5 i trwano przy nim do 2021 roku (tom 63), kiedy powrócono do A4. Ówczesny zespół redakcyjny w składzie Andrzej Wiśniewski, Tomasz Płonka i Paweł Duma zdecydował o zmianie, swoją decyzję argumentując potrzebą poprawy jakości materiału ilustracyjnego, m. in. map, które prezentują się lepiej w powiększeniu.

Na początku lat 90-tych XX wieku zaczął zmieniać się charakter treści publikowanych w *Śląskich*. Od 31 tomu zamieszczane były tu już nie tylko artykuły sprawozdawcze, ale również teksty problemowe. Przełomowym momentem dla tego tytułu był rok 1998 roku, kiedy to ukazał się tom 40 – pierwszy wydany całkowicie przez Instytut, bez udziału Wydawnictwa Uniwersyteckiego. Kilkukrotnie zmieniała się redakcja tytułu, która jest wybierana spośród pracowników Instytutu. Układ artykułów ulegał wielokrotnie zmianie; część numerów ma podział na sekcje, w innych z tego zrezygnowano.

Śląskie Sprawozdania Archeologiczne są nieocenionym źródłem dla studiów nad historią Instytutu. W tomach 31-44 profesor Zbigniew Bagniewski zamieszczał sprawozdania z działalności katedry, podobnie jak robił to wcześniej m. in. Włodzimierz Hołubowicz. W kilku tomach zostały zamieszczone sprawozdania z działalności Koła Naukowego Studentów Archeologii UW.

Od roku 1984 czasopismo jest opatrzone numerem ISSN i ISBN, choć ten pierwszy nie zawsze pojawiał się w druku i został zmieniony w 2004 roku, gdy Instytut przejął prawa do tytułu od Wydawnictwa Uniwersyteckiego. W 2015 roku zaczęto nadawać identyfikatory dokumentu elektronicznego (DOI) dla poszczególnych artykułów.

Okładki *Śląskich Sprawozdań Archeologicznych* przechodziły także przekształcenia. Początkowo zawierały tylko podstawowe dane w mało wyszukany układzie typograficznym (ryc. 3a). Od 1968 roku okładkę ozdabiano rysunkiem przedstawiającym zabytek archeologiczny, w każdym numerze inny. Wyjątkiem jest tom 21 którego okładka pozbawiona jest ilustracji. Wraz ze zmianą formatu pod koniec lat 80-tych XX wieku zmieniono również okładkę. Zaprojektował ją Henryk Grocholski, rysownik zatrudniony w Muzeum Archeologicznym we Wrocławiu (ryc. 3b). Kolejną zmianę przeprowadzono w 2005 roku. Projekt okładki wykonała wówczas Renata Pacyna-Kruszyńska (ryc. 3c). W 2014 roku ponownie dokonano zmiany zlecając projekt Annie Olech. Wszystkie wspomniane propozycje eksponowały w różnym stylu znaczące obiekty archeologiczne. Okładka zaproponowana przez Henryka Grocholskiego pozwalała na zmianę rycin zabytku w każdym tomie. Ostatnia zmiana wizualna okładki była związana z wprowadzeniem nowego formatu czasopisma. Zdecydowano się na wyeksponowanie niedźwiedzia śląskiego, narysowanego przez Zbigniewa Bagniewskiego. Wizerunek niedźwiedzia od lat funkcjonuje jako nieformalne logo Instytutu Archeologii UW. Projekt okładki wykonało wydawnictwo Yellow Point Publications (ryc. 3d).

Śląskie Sprawozdania Archeologiczne znajdują się na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz w bazach EBSCO i ERIH PLUS.

Omawiane czasopismo jest ważne dla środowiska archeologów związanego ze Śląskiem. Od samego początku publikowano w nim sprawozdania z badań i prac wykopaliskowych, prowadzonych zarówno przez śląskich badaczy, w szczególności pracowników Instytutu, jak i naukowców oraz pracowników prywatnych firm archeologicznych lub związanych z szeroko rozumianą ochroną dziedzictwa. Charakterystyczną cechą publikacji ukazujących się w latach 1989-2014 był nacisk na aktualne doniesienia z przeprowadzonych prac terenowych o różnym charakterze i zasięgu. W 2015 roku wprowadzono zasady, które akcentowały zmianę formatu z czasopisma sprawozdawczego na periodyk zamieszczający artykuły problemowe i przyczynkarskie. W obu tych okresach wspólnym mianownikiem było otwarcie na prace młodego pokolenia naukowców, którzy stawiali nierzadko pierwsze kroki na niwie publikowania wyników własnych studiów.

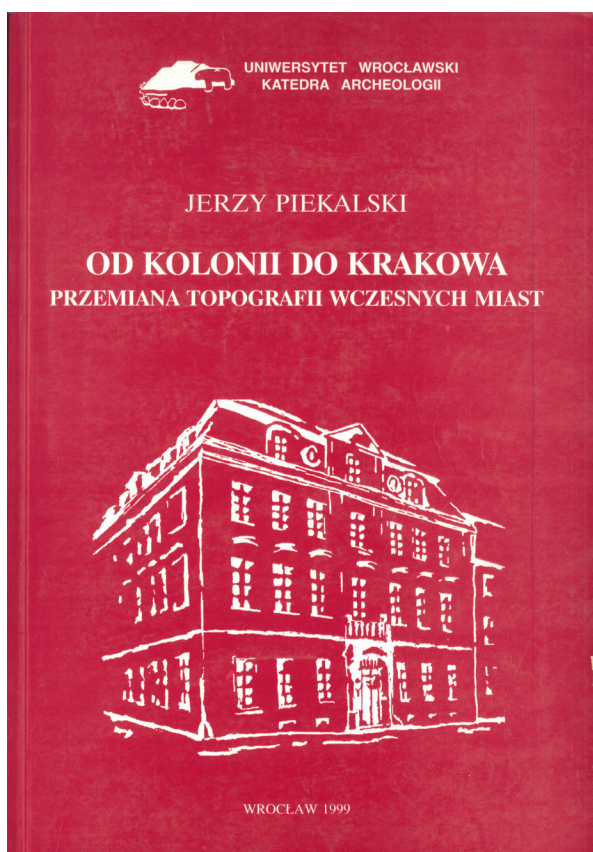
Monografie Archeologiczne

W 1995 roku z okazji pięćdziesięciolecia działalności Katedry wydano tom okolicznościowy *Pięćdziesiąt lat Katedry Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego* pod redakcją Zbigniewa Bagniewskiego, Stanisława Pazdy, Krzysztofa Wachowskiego oraz Włodzimierza Wojciechowskiego. Na publikację składało się dziewięć artykułów dotyczących działalności tej jednostki naukowej na przestrzeni pół wieku od jej założenia oraz przedmowę z rysem historycznym. Jubileuszowy wolumin stał się załącznikiem nowej serii publikowanej przez Katedrę - *Monografii Archeologicznych*. W tej serii ukazało się tylko siedem tomów, choć numerów było osiem. Numer siódmy był zarezerwowany na publikację rozprawy doktorskiej, jednak nigdy do tego nie doszło. W ramach *Monografii* wydano dwie książki habilitacyjne (*Epoka brązu na pograniczu śląsko-wielkopolskim*).

Ryc. 3. Okładki Śląskich Sprawozdań Archeologicznych: a. Okładka do t.9 charakteryzująca się minimalizmem; b. projekt H. Grocholskiego; c. projekt R. Pacyny-Kruszyńskiej; d. Yellow Point Publications (fot. A.Kobyłka)

Cz. 1, *Materiały źródłowe i Epoka brązu na pograniczu śląsko-wielkopolskim*. Cz. 2, *Zagadnienia kulturowo-osadnicze* autorstwa Ireny Lasak oraz *Od Kolonii do Krakowa: przemiana topografii wczesnych miast* Jerzego Piekalskiego (ryc. 4)). Tom ósmy zawierał zbiór artykułów pokonferencyjnych.

Ryc. 4. Okładka Monografii Archeologicznych z ilustracją Zbigniewa Bagniewskiego przedstawiającą budynek Instytutu Archeologii UW r przy ul. Szewskiej 48 we Wrocławiu (fot. A.Kobyłka)

Projekt okładki *Monografii Archeologicznych* został przygotowany przez Zbigniewa Bagniewskiego i przedstawiał budynek, w którym od 1947 po dziś dzień mieści się Instytut Archeologii UW r. Poszczególne tomy różniły się tylko kolorem okładki i formatem.

Wratislavia Antiqua

Wratislavia Antiqua to seria monograficzna, której pierwszy tom ukazał się w 1999 roku. Do dzisiaj

opublikowano dwadzieścia cztery tomy. W pierwotnym założeniu seria miała być poświęcona przeszłości Wrocławia. Redakcja planowała publikować nie tylko prace z zakresu archeologii, ale również historii, historii sztuki, architektury oraz źródła pisane do dziejów miasta (Młynarska-Kaletynowa 1999). Pierwszy tom *Ze studiów nad życiem codziennym w średniowiecznym mieście* jest pracą zbiorową pod redakcją Cezarego Buśki i Jerzego Piekalskiego (ryc. 5). Redaktorzy czynią starania, aby w kolejnych tomach zachować podobną strukturę ograniczając się do problematyki miejskiej. Zakres chronologiczny poszczególnych tomów z niewielkimi wyjątkami zawiera się pomiędzy późnym średniowieczem, a nowożytnością. Jedynie w tomie 4. opublikowano rezultaty badań nad osadami pradziejowymi, odkrytymi w granicach obecnego Wrocławia. Trzy tomy wykraczały tematycznie poza terytorium Wrocławia (t.: 14, 16 i 20).

Na łamach *Wratislavii* publikowano również materiały pokonferencyjne (t.: 2, 13, 18), a także prace magisterskie (t. 14), prace doktorskie (t.: 7, 9, 10, 14, 15, 20, 24) oraz prace habilitacyjne (t. 22).

Wratislavia Antiqua ma stały format A4, zdobiony ilustracją planu Bartłomieja Weinera z 1562 roku. (ryc. 6). Autorką projektu jest Barbara Kaczmarek. Konsekwentnie jest utrzymywany dwukolumnowy układ tekstu.

Warto podkreślić, że *Wratislavia Antiqua* jest jedną z najobszerniejszych serii wydawniczych z zakresu późnego średniowiecza i wczesnej nowożytności, ukazującą się w Polsce. Tomy dotyczące badań miejskich stanowią bogate źródło informacji o kulturze materialnej.

In pago Silensi

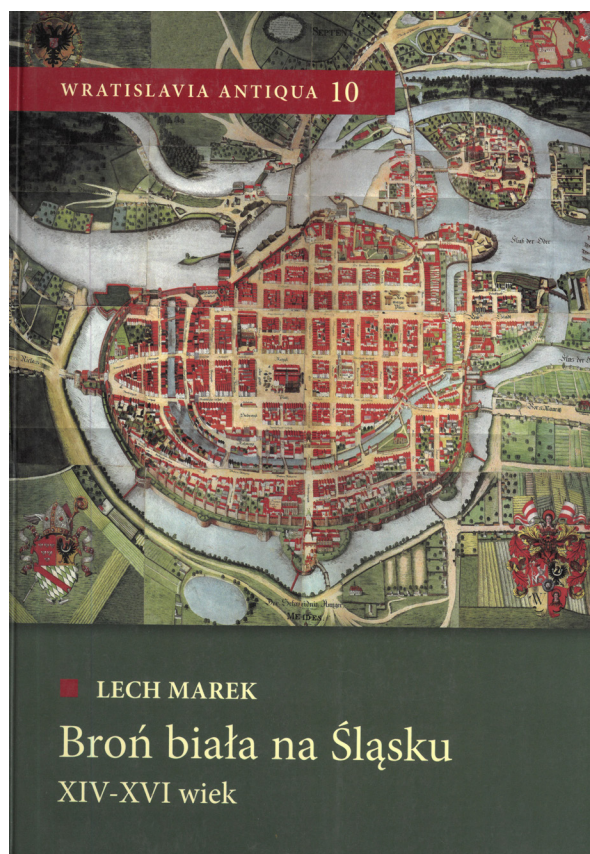
Pomysł stworzenia nowej serii wydawniczej zrodził się w Zakładzie Archeologii Wczesnego Średniowiecza w 2010 roku (Jaworski et al. 2015). Pracownicy Zakładu zwrócili uwagę, że dorobek wrocławskich badaczy wczesnego średniowiecza jest bardzo rozprosz-

Ryc. 5. Okładka pierwszego tomu z serii Wratislavia Antiqua z ilustracją pokrywającą całość pierwszej strony okładki (fot. A.Kobyłka)

ny. „Publikowaliśmy w czasopismach i wydawnictwach mających swe siedziby w różnych miastach, różnych krajach i na kilku kontynentach. Studiując naszą wczesnośredniowieczną uniwersytecką bibliografię można jednak dostrzec brak wydawnictwa własnego, w którym podejmowane przez nas problemy przedstawiane byłyby w możliwie szerokim interdyscyplinarnym kontekście - nie tylko archeologicznym i historycznym.” (Jaworski et al. 2015). W 2015 roku ukazał się pierwszy tom. Dotychczas opublikowano pięć tomów. Założeniem redakcji było stworzenie serii, w której będzie podejmowana tematyka zjawisk społecznych, kulturowych, gospodarczych oraz politycznych, przypadających na okres VI-XII wieku na terenie dorzecza górnej i środkowej Odry (Jaworski et al. 2015). Tomy ukazują się w nieregularnych odstępach czasu. W serii publikowano wyniki badań grantowych, pracę doktorską oraz dwie prace magisterskie.

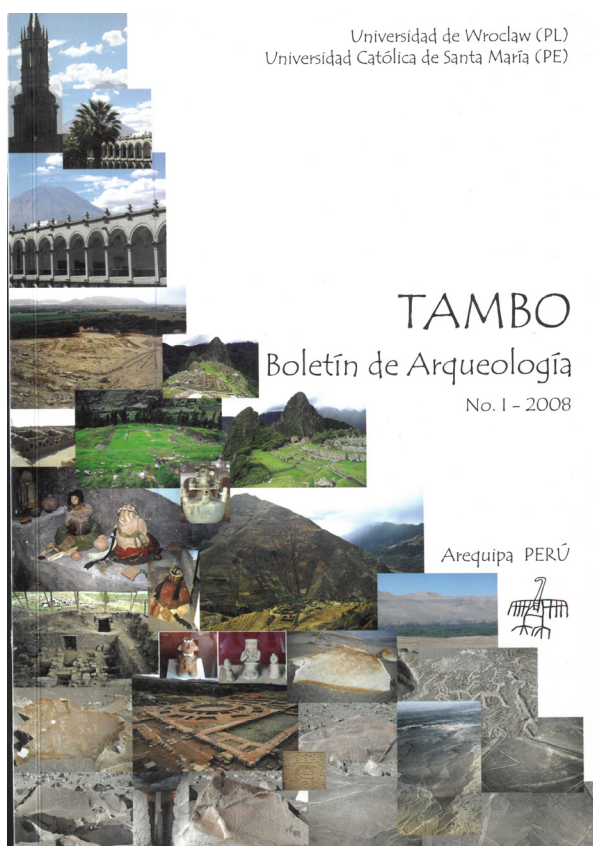
Ryc. 6. Okładka serii Wratislavia Antiqua po zmianie na przykładzie tomu dwudziestego (fot. A.Kobyłka)

Tomy *In pago Silensi* mają format A4. Pierwszą okładkę zaprojektowała Aleksandra Pankiewicz i według tego projektu są przygotowywane kolejne. Zmieniają się elementy graficzne i kolorystyka w powiązaniu z treścią książki, ale układ typograficzny jest zachowany.

Tambo

Kamieniem węgielnym serii *Tambo. Boletín de Arqueología* był projekt badawczy „Tambo” realizowany w latach 2008-2013 w ramach 7. Programu Wspólnoty Europejskiej (Szykułski 2008). Zarówno tytuł serii, jak i nazwa projektu pochodzą od nazwy rzeki, w której dolinie były prowadzone poszukiwania archeologiczne. Swoim zakresem tematycznym *Tambo* obejmuje archeologię obu Ameryk. Pierwszy tom ukazał się jako zbiór artykułów (ryc. 7), drugi był owocem pracy jednego autora. Od trzeciego tomu

opublikowanego w roku zakończenia projektu wydawnictwo zmieniło swój charakter. Stało się zbiorem artykułów pokonferencyjnych Międzynarodowego Sympozjum Amerykanistycznego *The Latest Results of American Studies* organizowanego co trzy lata we Wrocławiu przez Instytut Archeologii UW, przy wsparciu Polskiej Akademii Nauk i Uniwersytetu Katolickiego Santa Maria w Arequipie. Artykuły publikowane są w języku angielskim i hiszpańskim. Pieczę redakcyjną nad całym tytułem sprawuje Józef Szykulski.

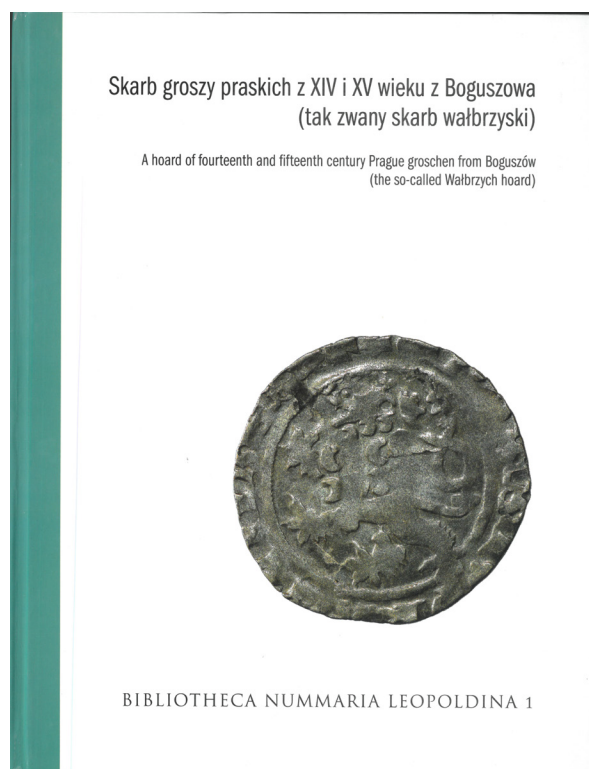

Ryc. 7. Pierwszy tom Tambo. Boletín de Arqueología (fot. A.Kobyłka)

Konsekwentnie, od samego początku, wszystkie woluminy mają format B5, natomiast okładki początkowo były zróżnicowane, będąc wypadkową pomysłów redaktorów. Od tomu czwartego projekt okładek i układ typograficzny części zasadniczych został ujednolicony.

Bibliotheca Nummaria Leopoldina

Bibliotheca Nummaria Leopoldina jest najmłodszą serią ukazującą się w ramach działalności publikacyjnej Instytutu Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Jej pomysłodawcą i redaktorem naukowym jest Borys Paszkiewicz (ryc. 8).

Ryc. 8. Okładka pierwszego tomu serii Bibliotheca Nummaria Leopoldina (fot. A.Kobyłka)

Pierwszy tom *Skarb groszy praskich z XIV i XV wieku z Boguszowa (tak zwany skarb wałbrzyski)* pod redakcją Borysa Paszkiewicza i współpracowników został wydany w 2020 roku. Był interdyscyplinarnym opracowaniem zawierającym pełny katalog monet. W ślad za nim jeszcze w tym samym roku opublikowano tom drugi pt. *Skarb groszy praskich i monet z XVII wieku z Osieczowa, powiat bolesławiecki*. Bazą tej publikacji była praca magisterska Łukasza Sroki uzupełniona o analizę struktury skarbu przygotowaną przez Pawła Milejskiego. Trzeci tom serii ukazał się w 2021 roku. Jest to praca Borysa Paszkiewicza pod tytułem *Silesiorum Moneta*. Dwa lata później ukazał się czwarty tom

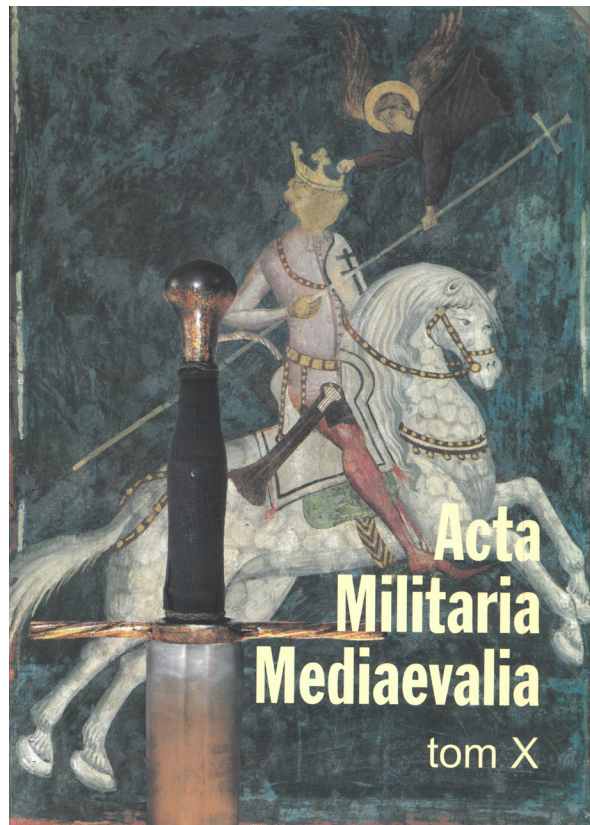
serii. *Skarb srebrny z X wieku z Czarnkowa pod Legnicą* jest zbiorem tekstów wielu autorów pod redakcją Borysa Paszkiewicza i Tomasza Stolarczyka. Książka została wydana we współpracy z Muzeum Miedzi w Legnicy. Kształt okładki i układ typograficzny są konsekwentnie utrzymywane. Seria ma nietypowy format 220 x 280 mm.

Publikacje wydawane we współpracy z innymi instytucjami

Wielokrotnie pojedyncze numery wyżej opisanych czasopism i serii wydawniczych publikowano w kooperatywie z różnymi instytucjami. Jedną z takich inicjatyw dotyczy czasopisma *Acta Militaria Mediaevalia*. Dzięki staraniom Lecha Marka w 2014 roku została zawarta umowa z wydawcą, Muzeum Historycznym w Sanoku oraz Komisją Prahistorii Polskiej Akademii Umiejętności i Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku. Od X tomu Instytut uczestniczy w wydawaniu czasopisma, partycypując w kosztach druku (ryc.9). Lech Marek jest członkiem redakcji czasopisma. Czasopismo początkowo prezentowało znaleziska militariów średniowiecznych z Polski i innych krajów słowiańskich, stopniowo jednak rozszerzano zakres tematyczny, zachęcając autorów do publikowania w języku angielskim. Tytuł został dostrzeżony za granicą i grono autorów poszerzyło się o badaczy europejskich (Kotowicz 2014).

Ciekawym przykładem publikacji, która powstała w wyniku współpracy między instytucjami naukowymi, jest seria *Extra limites*. Materiały budujące poszczególne tomy powstały dzięki spotkaniom odbywającym się cyklicznie Wydziale Archeologii UAM w Poznaniu i w Instytucie Archeologii UW. Dotyczą archeologii okresu przedrzymskiego, wpływów rzymskich i okresu wędrówek ludów środkowej Europy (Bohr, Teska 2017). W tym roku odbył się już ponad pięćdziesiąty wykład. Pieczę nad nim sprawują Marcin Bohr i Milena Teska. Do tej pory opublikowano dwa tomy:

Extra limites w 2017 roku i *Extra limites. Continuatio* w 2020 roku. Na pierwszy składało się szesnaście artykułów, a na drugi czternaście. Zbiór ma format B5 i twardą oprawę.

Ryc. 9. Tom dziesiąty periodyku *Acta Militaria Mediaevalia*, pierwszego tomu, w którego publikacji partycypował Instytut Archeologii UW (fot. A.Kobyłka)

W dorobku publikacyjnym Instytutu Archeologii pojawiła się pozycja wydawana z inicjatywy studentów. Jak do tej pory czterotomowy cykl *Medžat: Studia Egiptologiczne* w swoim założeniu miał być miejscem do wymiany myśli i doświadczeń oraz publikacji wyników badań młodych egiptologów. Pierwszy tom był zbiorem artykułów pokonferencyjnych z IV Konferencji Studentów Archeologii Starożytnego Egiptu (18-19.05.2012 roku Warszawa). Redaktorem tomu z Instytutu Archeologii UW był Patryk Chudzik (Chudzik et al. 2012). Tom drugi był zbiorem artykułów opublikowanym po V Konferencji Studentów Archeologii Starożytnego Egiptu (31.05- 2.06.2013 Kraków). Natomiast tom trzeci i czwarty towarzyszy-

ły odpowiednio I Sympozjum Młodych Egiptologów (8-9.05.2014 Wrocław) i II Sympozjum Młodych Egiptologów (24-25.-04.2015 Poznań). Wszystkie artykuły były recenzowane, ponadto czasopismo posiada numer ISSN. Układ typograficzny i spójny wygląd okładki został zachowany we wszystkich opublikowanych numerach.

Współpraca z Polską Akademią Nauk

W powojennym Wrocławiu została utworzona Stacja Archeologiczna Instytutu Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk, która w pierwszych latach działalności miała wspólne kierownictwo z Zakładem Prehistorii UWŕ (Sarnowska 1971). Z biegiem czasu instytucje te usamodzielniały się, lecz współpraca pomiędzy jednostkami naukowymi, zwłaszcza w ostatnich dwóch dekadach, pozwoliła na realizację wielu wspólnych projektów, głównie związanych z prowadzeniem ratowniczych prac terenowych. Wśród tytułów wydawanych przez IAIe PAN z udziałem instytutu Archeologii UWŕ znajdują się dwa tomy Archeologicznych Zeszytów Autostradowych: *Wielokulturowe stanowisko nr 8 w Magnicach, gmina Kobierzycze, województwo dolnośląskie* pod redakcją Justyny Baron (AZA 11) oraz *Osadnictwo późnego okresu wpływów rzymskich i początku okresu wędrówek ludów na stanowiskach Polwica 4 i 5 oraz Skrzypnik 8* autorstwa Tomasza Gralaka (AZA 21). Instytut partycypował w wydaniu jednego z tomów *Via Archaeologica Posnaniensis: Źródła archeologiczne z badań wykopaliskowych na trasach dróg i autostrad - Dziedzictwo odzyskane: archeologia ratownicza na ziemi gnieźnieńskiej* pod redakcją Danuty Minty-Tworzowskiej w 2013 roku. Cztery lata później Instytut brał udział w procesie powstawania i wydaniu tomu z okazji 65-lecia działalności naukowej Marty Młynarskiej-Kaletynowej *Cum gratia et amicitia*. Najnowszym wspólnym przedsięwzięciem jest monografia Aleksandry Pankiewicz *Wrocław: gród na Ostrowie Tumskim we wczesnym średniowieczu*, któ-

ra ukazała się w serii IAIe PAN *Origines Polonorum* jako 18 tom.

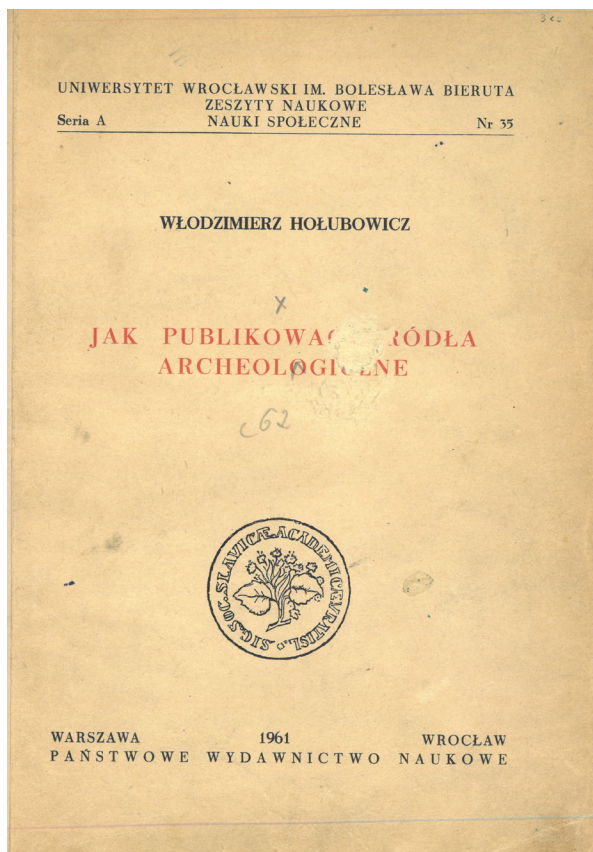
Publikacje poza serią

W bogatej działalności wydawniczej Instytutu Archeologii UWŕ znajdują się również prace publikowane jako samodzielne tytuły poza instytutowymi seriami, choć czasem wchodziły w skład obcych cykli wydawniczych. Pierwszym takim tytułem był praca Włodzimierza Hołubowicza *Jak publikować źródła archeologiczne* z 1961 roku (ryc. 10). Pierwotnie był to referat *O metodzie publikacji źródeł archeologicznych*, prezentowany na otwartym zebraniu Rady Naukowej Instytutu Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk (Hołubowicz 1961). Co ciekawe do 1997 roku, kiedy to Krzysztof Wachowski opublikował *Śląsk w dobie przedpiastowskiej*, nie ukazała się żadna inna praca poza seriami. Do 2023 roku poza serią ukazało się łącznie czterdzieści jeden publikacji. Miały one różny charakter. Część z nich była wydawnictwami informacyjnymi (zob. dalej). Publikowano książki będące podstawą przewodów habilitacyjnych i dysertacji doktorskich, materiałów z prac ratowniczych czy rezultatów projektów naukowych.

Pozostałe publikacje

Do publikacji o znaczeniu informacyjnym zaliczyć można materiały konferencyjne oraz wydawnictwa jubileuszowe. Materiały konferencyjne z reguły reprezentowane są przez księgi abstraktów, które niejednokrotnie bywają jedynym źródłem informacji na temat odkryć dotychczas nieopublikowanych. Początkowo nie miały one charakteru pełnoprawnych publikacji, ponieważ nie były zaopatrzone w znormalizowany numer wydawniczy (ISBN). Egzemplarze obowiązkowe tych niskonakładowych druków są przekazywane zgodnie z wymogami ustawy do odpowiednich bibliotek. Od 1999 roku materiałów konferencyjnych, które są

pełnoprawnymi publikacjami, ukazało się co najmniej dwadzieścia. Mają one związek z organizowaniem Śląskiego Sympozjum Archeologicznego (wcześniej: Śląskich Spotkań Archeologicznych; ryc. 11), Międzynarodowego Sympozjum Amerykanistycznego oraz innych wydarzeń, które nie są organizowane cyklicznie.

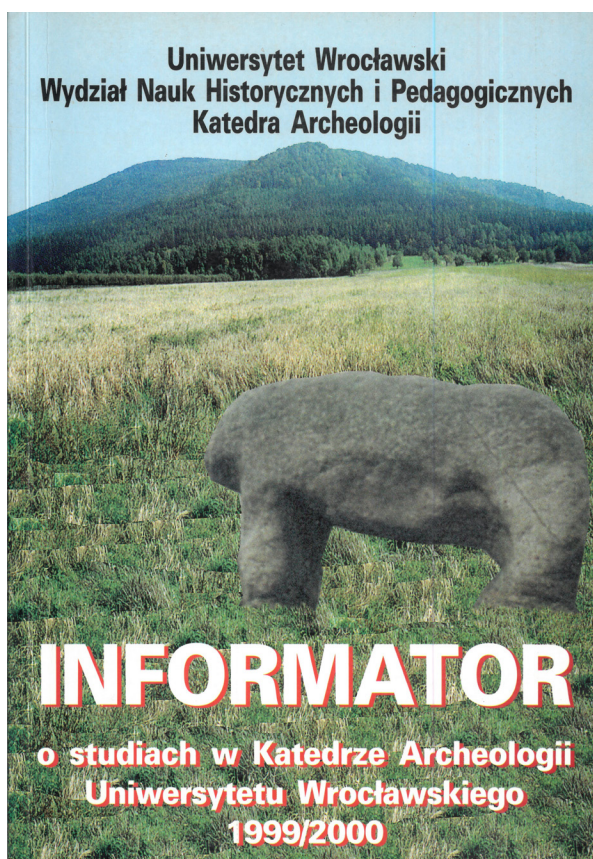
Ryc. 10. Strona tytułowa *Jak publikować źródła archeologiczne* autorstwa W. Hołubowicz (fot. A.Kobyłka)

Instytut Archeologii opublikował dwa wydawnictwa informacyjne. Pierwsze z nich, wydany w 1999 roku *Informator o Studiach w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego 1999/2000* (ryc. 12), było skierowany bezpośrednio do studentów i zawierało informacje o Katedrze, jej historii, strukturze i pracownikach, program studiów oraz różne informacje dodatkowe. Wydany dwadzieścia lat później w 2019 roku informator *Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego* przekazywał wiedzę na temat działalności naukowej pracowników.

Ryc. 11. Księga abstraktów z XXII Śląskiego Sympozjum Archeologicznego Hołubowicz (fot. A.Kobyłka)

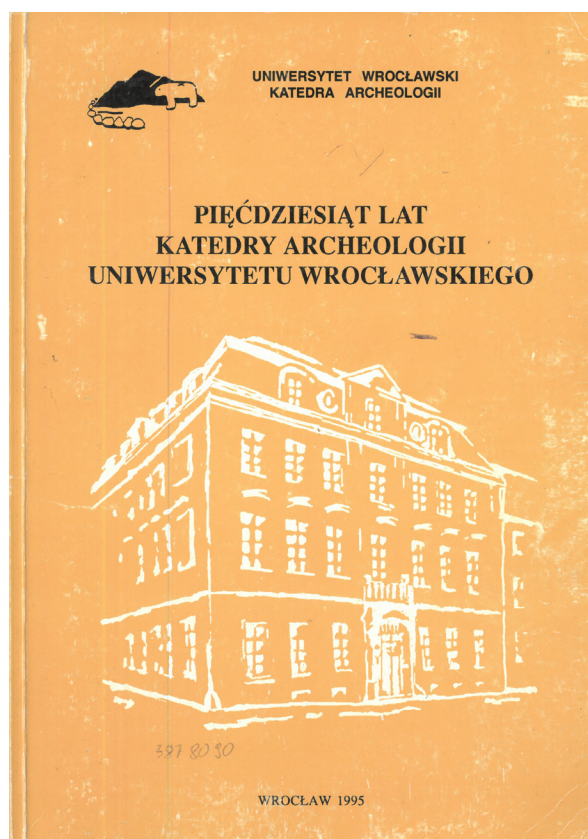
Oprócz typowych informatorów należy jeszcze wyróżnić wydawnictwa jubileuszowe: *Pięćdziesiąt lat Katedry Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego* pod redakcją Zbigniewa Bagniewskiego opublikowane w 1995 (ryc. 15), oraz *Siedemdziesiąt pięć lat archeologii w Uniwersytecie Wrocławskim* pod redakcją Mirosława Masojcia i Jerzego Piekalskiego z 2020 roku. *Siedemdziesiąt pięć lat...* nie należało do żadnej serii, ale swoją okładką i formatem nawiązywało do wydawnictwa z okazji pięćdziesiątego jubileuszu Instytutu Archeologii. W tomie z ostatnich okrągłych urodzin Instytutu zamieszczono teksty relacjonujące działalność tej jednostki na przestrzeni ostatnich 25 lat oraz artykuł o historii siedziby.

Ryc. 12. *Informator o Studiach w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego 1999/2000* (fot. A.Kobyłka)

Podsumowanie

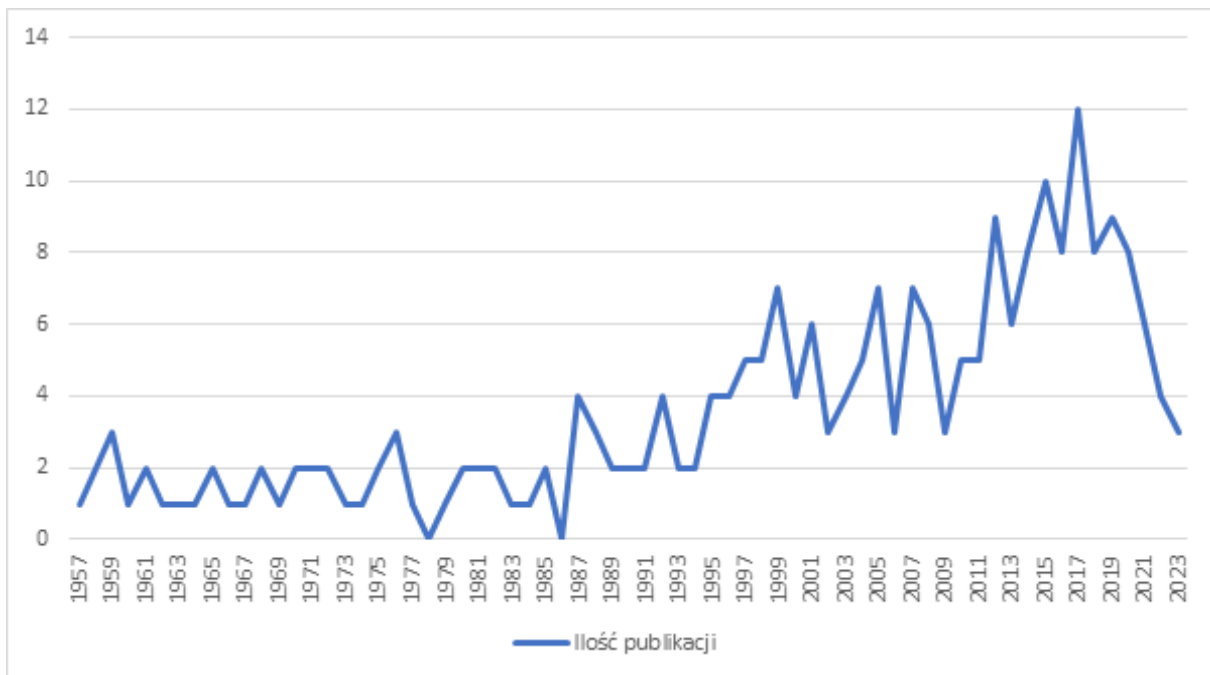
W latach 1957-2023 Katedra, a potem Instytut Archeologii Uniwersytetu wydał samodzielnie, bądź był zaangażowany w proces wydawniczy dwustu trzydziestu dziewięciu publikacji. Liczba publikacji w ciągu roku była różna. Znaczny przyrost odnotowano na przełomie wieków. W całej historii wydawniczej jedynie w dwóch latach nie opublikowano żadnych prac (1978, 1986). Najwięcej publikacji (dwanaście) ukazało się w 2017 roku (ryc. 14). Trudno dociekać powodów braku publikacji w latach 70. i 80. minionego stulecia. Domyślać się jedynie można, że mogło to mieć związek z kondycją finansową ówczesnego Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Na późniejszy rozkwit publikacyjny z pewnością duży wpływ miała intensyfikacja ratowniczych prac archeologicz-

Ryc. 13. *Pięćdziesiąt lat Katedry Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego 2000* (fot. A.Kobyłka)

nych idąca w parze z konsolidacją finansów Instytutu. Niemalże znaczenie miały także realizacja projektów naukowych oraz utrwalenie się zwyczaju publikowania materiałów pokonferencyjnych.

Konsekwencją działalności wydawniczej Instytutu Archeologii, często niedostrzeganą, jest rozwój wymiany publikacji krajowych i zagranicznych, co wpływa korzystnie na rozwój księgozbioru Biblioteki Instytutu. O tym aspekcie działalności wydawniczej pisała już 1957 roku Barbara Czerska (1957). Własna działalność wydawnicza pozwala pracownikom Instytutu publikować w krótkim czasie wyniki badań. Oczywiście nie poprzestają oni na wydawnictwach własnych, w ich bibliografiach można znaleźć artykuły zamieszczone zarówno w renomowanych zagranicznych czasopiśmie, jak i monografie publikowane pod szyldami wielu uznanych domów wydawniczych.

Ryc. 14. Wykres przedstawiający ilość publikacji wydanych przez Instytut Archeologii UWr w latach 1957-2023 (oprac. N. Sawicka)

Większość najnowszych wydawnictw Instytutu Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego jest dostępna w internecie (online). Problematiczne są publikacje sprzed ery składu komputerowego, które należy zdigitalizować. Udało się już to zrobić z serią *Wratislavia Antiqua*, która w całości jest dostępna na oficjalnej stronie Instytutu.

Większość pracowników naukowych w różnych okresach wchodziła w skład redakcji czasopism i serii, które wydaje Instytut. Przez wiele lat, aż do odejścia na emeryturę, redakcją językową i techniczną publikacji Instytutu zajmował się Karol Bykowski, którego bardzo często można było spotkać z plikiem kartek i ołówkiem przy katalogu kartkowym w bibliotece, sprawdzającego bibliografię w tekstach przed publikacją. Dbałość o wysoki poziom wydawnictw wielokrotnie była podkreślana we wstępach do kolejnych tytułów publikowanych przez Instytut, stosowane są również zalecenia Committee on Publication Ethics dotyczące etyki publikacji. Działalność wydawnicza Instytutu Archeologii UWrocław jest obecnie wyraźnie skierowana w stronę Creative Commons, dzięki czemu

dostęp do publikacji będą mieli wszyscy zainteresowani. W planach jest również digitalizacja wszystkich dotychczasowych publikacji.

Bibliografia publikacji Instytutu Archeologii w układzie chronologicznym

Wykaz skrótów użytych w bibliografii:

AMM – Acta Militaria Mediaevalia

AŚ – Archeologia Śląska

AUW – Acta Universitatis Wratislaviensis

AZA - Archeologiczne Zeszyty Autostradowe

BNL – Bibliotheca Nummaria Leopoldina

IPS – In pago Silensi

MA – Monografie Archeologiczne

SA – Studia Archeologiczne

ŚSA – Śląskie Sprawozdania Archeologiczne

WA – Wratislavia Antiqua

ZNUW – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego

1957

Hołubowicz W. (red.) 1957 (ZNUW Seria A, nr 8, AŚ 1)

1958

Hołubowicz W. (red.) ŚSA 1

Ślęza I Zeszyt wydany z okazji obchodu dni Ślęży 21-29. VI 1958 R. (Zeszyty Naukowe im. Bolesława Bieruta, Seria A, Biblioteka Archeologii Śląska 1)

1959

Bukowska-Gedigowa J., et al. ŚSA 2

Gedigowa J. et al., ŚSA 4

Hołubowicz W., Cehak-Hołubowiczowa H. Czerska B., Trudzik Z. (red.) (ZNUW im. Bolesława Bieruta Seria A, nr 18, AŚ 3)

Hołubowicz W., Cehak-Hołubowiczowa H. Czerska B., Trudzik Z. (red.) (ZNUW Seria A, nr 19, AŚ 2)

1960

Hołubowicz W. (red.) ŚSA 3

1961

Gedigowa J. et al., ŚSA 4

Hołubowicz W., Jak publikować źródła archeologiczne

1962

Gedigowa J. et al., ŚSA 5

1963

Gedigowa J. et al., ŚSA 6

1964

Bukowska-Gedigowa J. et al., ŚSA 7

1965

Hołubowicz W., Garncarstwo wczesnośredniowieczne Słowian, (AUW 31, SA 1)

Wojciechowski W. et al., ŚSA 8

1966

Bagniewski Z. et al., ŚSA 9

1967

Cehak-Hołubowiczowa H. et al. (AUW 56, SA 2)

1968

Cehak-Hołubowiczowa H., ŚSA 10

Cehak-Hołubowiczowa H., ŚSA 11

1969

Cehak-Hołubowiczowa H., ŚSA 12

1970

Cehak-Hołubowiczowa H. (red.), ŚSA 13

Wojciechowski W., Zagadnienia chronologii relatywnej kultury młodszej epoki kamienia na dolnym Śląsku na tle Środkowoeuropejskiej systematyki neolitu (AUW 112, SA 3)

1971

Cehak-Hołubowiczowa H. (red.), ŚSA 14

Hołubowiczowa H. (red.), (AUW 142, SA 4)

1972

Cehak-Hołubowiczowa H. (red.), ŚSA 15

Hołubowiczowa H. (red.), (AUW 157, SA 5)

1973

W. Wojciechowski W., Osada ludności kultury pucharów lejowatych w Janówku pow. dzierzoniowski, (AUW 183, SA 6)

1974

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 16

1975

Burdukiewicz J. M. et al., ŚSA 17

Burdukiewicz J. M., Paleolit schyłkowy na Dolnym Śląsku, (AUW 259, SA 8)

1976

Kaźmierczyk J. (red.), (AUW 253, SA 7)

Kaźmierczyk J. (red.), (AUW 280, SA 9)

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 18

1977

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 19

1979

Burdukiewicz J. M. et al., ŚSA 20

1980

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 21

Pazda S., Studia nad rozwojem i zróżnicowaniem lokalnym kultury przeworskiej na Dolnym Śląsku, (AUW 443, SA 10)

1981

Wojciechowski W., Wczesnoneolityczna osada w Skoroszowicach, (AUW 556, SA 12)

Wojciechowski W., Kaźmierczyk J., Pazda S. (red.), ŚSA 22

1982

Kaźmierczyk J. (red.), (AUW 501, SA 11)

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 23

1983

W. Wojciechowski (red.), (AUW 616, SA 13)

1984

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 24

1985

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 25

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 26

1987

Bagniewski Z., Mezolityczne społeczności myśliwsko-rybackie południowej części pojezierza kaszubskiego, (AUW 901, SA 17)

Burdukiewicz J. M., Późnolejstoczeńskie zespoły z jednozadziornymi w Europie Zachodniej, (AUW 663, SA 14)

Kaźmierczyk J. (red.), (AUW 771, SA 15)

Wojciechowski W., Periodyzacja młodszych kultur naddunajskich na Górnym Śląsku w świetle badań w Mochowie, (AUW 886, SA 16)

1988

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 30

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 27

Lasak I., Cmentarzysko ludności kultury unietyckiej w Przeclawicach, (AUW 981, SA 18)

1989

Kaźmierczyk J. (red.), ŚSA 29

Pazda S. (red.), ŚSA 28

1990

Bagniewski Z., Obozowisko mezolityczne z Doliny Baryczy Pobiel 10, woj. Leszczyński, (AUW 1173, SA 19)

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 31

1991

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 32

Wojciechowski W. (red.), (AUW 1232, SA 20)

1992

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 33

Bagniewski Z., Lasak I., Tomczak E., Osada kultury pucharów lejowatych w Wojnowicach, woj. Opolskie, (AUW 1291, SA 21)

Wachowski K., Kultura Karolińska a Słowiańszczyzna Zachodnia, (AUW 1382, SA 23)

Wojciechowski W. (red.), (AUW 1378, SA 22)

1993

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 34

Kaźmierczyk J. (red.), (AUW 1509, SA 24)

1994

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 35

Pazda S., Brzeski rejon starożytnej metalurgii żelaza (IV-V w. n.e.), (AUW 1595, SA 25)

1995

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 36

Bagniewski Z., et al. (red.), Pięćdziesiąt lat Katedry Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego, (MA 1)

Wachowski K. (red.), (AUW 1629, SA 26)

Wojciechowski W., Cholewa P., Osady najwcześniejszych rolników i hodowców na stanowisku 16 w Strzelinie, (AUW 1810, SA 27)

1996

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 37

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 38

Bagniewski Z., Mezolit Pojezierza i Równiny Drawskiej, (AUW 1833, SA 28)

Lasak I., Epoka brązu na pograniczu śląsko-wielkopolskim. Cz. 1, Materiały źródłowe, (MA 2)

1997

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 39

Domańska J., Lasak I., Zespół osadniczy ludności kultury łużyckiej w Niesułowicach, woj. Wrocławskie, (MA 3)

Martyniak G., Pastwiński R., Pazda S.(red.), Cmentarzysko kultury przeworskiej w Ciecierzynie, gmina Bieczyna, woj. Opolskie

Pazda S. (red.), (AUW 1924, SA 29)

Wachowski K., Śląsk w dobie przedpiastowskiej

1998

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 40

Błażejowski A., Obrządek pogrzebowy kultury przeworskiej na Śląsku

Wojciechowski W. (red.), (AUW 2025, SA 30)

1999

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 41

Bagniewski Z., Mezolityczna enklawa osadnicza na Polanie Łęczyńskiej (Pojezierze Dobiegniewskie), (MA 5)

Buśko C., Piekalski J. (red.), Ze studiów nad życiem codziennym w średniowiecznym mieście (WA 1)

Informator o Studiach w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego 1999/2000

Piekalski J., Od Kolonii do Krakowa: przemiana topografii wczesnych miast (MA 4)

Wachowski K. (red.), (AUW 2151, SA 31)

XI Śląskie Spotkania Archeologiczne, Karlów, 5-8 maja, 1999: streszczenia komunikatów i referatów

2000

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 42

Boguszewicz M., Boguszewicz A., Wiśniewskiej D. (red.), Człowiek i środowisko w Sudetach : I Międ-

zynarodowa Konferencja, Wrocław, 12-14 listopada 1998

Piekalski J., Wachowski K. (red.), Centrum średniowiecznego miasta. Wrocław a Europa środkowa, (WA 2)

Wojciechowski W., Cholewa P., Osady neolityczne na stanowisku 19 w Strzelinie, (AUW 2230, SA 32)

2001

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 43

Laska I., Epoka brązu na pograniczu śląsko-wielkopolskim. Cz. 2, Zagadnienia kulturowo-osadnicze, (MA 6)

Leciejewicz L. (red.), Od neolitycznego obozowiska do średniowiecznej wsi. Badania archeologiczne we Wrocławiu-Partynicach, (WA 4)

Piekalski J. (red.), Rynek wrocławski w świetle badań archeologicznych cz. II, (WA 5)

Stephan H-G., Wachowski K. (red.) Neue Forschungen zur Archäologie des Mittelalters in Schlesien und Niedersachsen, (MA 8)

Wiśniewska D., Wiśniewski A. (red.) XII Śląskie Spotkania Archeologiczne, 26-29 września 2001 roku, Łądek Zdrój: streszczenia komunikatów i referatów

XI Śląskie Spotkania Archeologiczne, 26-29 września 2001 roku Łądek Zdrój

2002

Bagniewski Z. (red.) Archaeologia Silesiae 1

Bagniewski Z. (red.), ŚSA 44

Techniki i technologie kamienia: II Warsztaty Krzemieniarskie, [Wojnowice, 14-16 listopada 2002 r.: streszczenia]

2003

Płonka T., The portable art of Mesolithic Europe, (AUW 2527)

Wachowski K. (red.), ŚSA 45

Wiśniewski A. et al., Wrocław Oporów. Najstarsze ślady osadnictwa i środowisko przyrodnicze, (AUW 2485, SA 33)

XIII Śląskie Spotkania Archeologiczne, Karlów, 22-24 maja 2003 roku: streszczenia komunikatów i referatów

2004

Cholewa P., Rola sudeckiego zaplecza surowcowego w kamieniarstwie neolitycznym na Śląsku, (AUW 2590, SA 34)

Marek L., Wczesnośredniowieczne miecze z Europy Środkowej i Wschodniej. Dylematy archeologa i bronioznawcy, (AUW 2698, SA 36)

Masojć M., The Mesolithic in Lower Silesia in the Light of Settlement Phenomena of Kaczawa River Basin, (AUW 2661, SA 35)

Piekalski J., Wachowski K. (red.), Wrocław na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych. Materialne przejawy życia codziennego, (WA 6)

Wachowski K. (red.), ŚSA 46

2005

Biszkont J., Późnośredniowieczne szklarstwo Śląskie, (WA 7)

Burdukiewicz J. M (red.), ŚSA 47

Buśko C. (red.), Wschodnia strefa Starego Miasta we Wrocławiu w XII-XIV wieku: badania na Placu Nowy Targ

K. Wachowski (red.), Śląsk w czasach Henryka IV Prawego, (WA 8)

Pankiewicz A., Grodziszcze Wczesnośredniowieczne grodzisko plemienne na Podgórzu Sudeckim, (AUW 2768, SA 37)

Szykalski J., Pradzieje południowego Peru. rozwój kulturowy Costa Extremo Sur, (AUW 2794, SA 38)

XIV Śląskie Spotkania Archeologiczne, 19-21.05 2005, Polanica-Zdrój : streszczenia komunikatów i referatów

2006

Burdukiewicz J. M (red.), ŚSA 48

Wiśniewski A., Płonka T., Burdukiewicz J. M. (red.), The stone: technique and technology

Wiśniewski A., Środkowy paleolit w dolinie Odry, (AUW 2845)

2007

Błażejowski A., Kultura przeworska reńsko-wezerska strefa kulturowa, (AUW 2939, SA 39)

Burdukiewicz J. M (red.), ŚSA 49

Jaworski K., Pankiewicz A. (red.), Mount Gromnik (Rummelsberg): from the history of settlement and management

Jaworski K., Pankiewicz A. (red.), Gromnik: z dziejów zasiedlenia i zagospodarowania szczytu

Konczewski P., Działki mieszczkańskie w południowo-wschodniej części średniowiecznego i wczesnonowżytnego Wrocławia, (WA 9)

Lasak I., Baron J. (red.), Long Distance Trade in the Bronze Age and Early Iron Age, (AUW 2960, SA 40)

Masojć M., Płonka T., Ginter B., Kozłowski S. K. (red.), Contributions to the Central European Stone Age: papers dedicated to the late Professor Zbigniew Bagniewski

2008

Błażejowski A. (red.) Ceramika warsztatowa w środkowo-europejskim Barbaricum

Błażejowski A. (red.) Labor et patientia : studia archaologiczne Stanisłao Pazda dedicata

Burdukiewicz J. M (red.), ŚSA 50

Marek L., Broń biała na Śląsku XIV-XVI wieku, (WA 10)

Stawiarski B. (red.) Człowiek Społeczeństwo Wiara: studia Interdyscyplinarne

Szykalski J. (red.), Tambo: Boletín de arqueología 1

2009

Chorowska M. et al., Zamki i dwory obronne w Sudetach 2

Paszkiwicz B. (red.), ŚSA 51

XVI Śląskie Spotkania Archeologiczne: abstrakty = The 16th Silesian Archaeological Meetings: book of abstracts, 27-29.05.2009

2010

Burdukiewicz J., Wiśniewski A. (red.), Middle Palaeolithic Human Activity and Palaeoecology: New Discoveries and Ideas, (AUW 3207, SA 41)

Paszkiwicz B. (red.), ŚSA 52

Piekalski J., Wachowski K. (red.), Ulice średniowiecznego Wrocławia, (WA 11)

Szykuluski J., *Prahistoria del Peru Sur*, (Tambo: Boletín de arqueología 2)

Wachowski K., *Średniowieczne i nowożytnie nekropole Wrocławia cz. I*, (WA 12)

2011

Baron J., Kufel-Diakowska B. (red.), *Written in bones: studies on technological and social contexts of past faunal skeletal remains*

Baron J., *Przestrzenna organizacja osad ludności kultury łużyckiej na przykładzie stanowiska w Polwicy, powiat wrocławski: autostrada A4 (AZA 11)*,

Cembrzyński P., *Zaopatrzenie w wodę i usuwanie nieczystości w miastach stref bałtyckich i sudecko-karpackich w XIII-XVI wieku*, (WA 14)

Krabath S., Piekalski J., Wachowski K. (red.), *Ulice, place i cmentarze w publicznej przestrzeni średniowiecznego i wczesnonowoczesnego miasta Europy Środkowej*, (WA 13)

Paszkiwicz B. (red.), *ŚSA 53*

2012

A. Pankiewicz (red.), *Nowożytny cmentarz przy kościele św. Piotra i Pawła na Ostrowie tumskim (1621-1670)*, (WA 17)

Chudzik P., Ejsmond W. (red.) *Materiały z III Konferencji Studentów Archeologii Starożytnego Egiptu, Wrocław 19-20 maja 2011 = Proceedings of the Third Student Conference of Archaeology of Ancient Egypt, Wrocław, 19th - 20th of May 2011*

Gralak T., *Influence from the Danubian Zone of Barbaricum on the Territory of Poland in Late Antiquity*, (AUW 3371, SA 42)

Michnik M., Piekalski J., *Archaeology of a Pre-Industrial Town in Silesia: Case Study Gliwice* (WA 16)

Pankiewicz A., *Relacje kulturowe południowego Śląska i północnych Moraw i Czech w IX-X wieku w świetle źródeł ceramicznych*, (AUW 3372, SA 43)

Paszkiwicz B., Baron J. (red.), *ŚSA 54*

Płonka T., *Kultura symboliczna społeczeństw łowiecko-zbierackich środkowej Europy u schyłku paleolitu*, (AUW 3430, SA 45)

Wiśniewski A., *Przejawy zachowań technologicznych ludzi u schyłku plejstocenu środkowego. Przykłady*

z Europy Środkowej, (AUW 3401, SA 44)

Wojcieszak M., *Nekropole średniowiecznego i wczesnonowoczesnego Wrocławia* (WA 15)

2013

Chudzik P., Ejsmond W., Taterka F. (red.) *Medżat: Studia Egiptologiczn 1*

Krajewska K., Lisowska E., Mikocik Ł. (red.) *Avances recientes en la americanística mundial = The latest results of American Studies : abstracts* (Tambo. Boletín de Arqueología No. 3 Supplement)

Marek L. (red.), *Weapons Bring Peace? Warfare in Medieval and Modern Europe*, (WA 18)

Minty-Tworzowskiej D. (red.), *Dziedzictwo odyskane : archeologia ratownicza na ziemi gnieźnieńskiej*, (Via Archaeologica Posnaniensis : źródła archeologiczne z badań wykopaliskowych na trasach dróg i autostrad 6)

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), *ŚSA 55*

Wachowski K., *Emblemata mediaevalia profana*, (AUW 3509, SA 46)

2014

Bobrowski P. et al., *Badania archeologiczne na terenie „Zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na rzece Odrze, województwo śląskie (polder) t. 1-3*

Chudzik P., Ejsmond W., Taterka F. (red.) *Medżat: Studia Egiptologiczn 2*

Kotowicz P. N. (red.), *AMM 10*

Lisowska E., *Wydobycie i dystrybucja surowców kamiennych we wczesnym średniowieczu na Dolnym Śląsku*

Marek L., *Europejski styl. Militaria z Elbląga i okolic*, (AUW 3543, SA 47)

Masojc M., *Krzemieniarstwo stref rytualnych południowej Skandynawii*

Piekalski J., *Prague, Wrocław and Kraków: Public and Private Space at the Time of Medieval Transition*, (WA 19)

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), *ŚSA 56*

Sawicki J., *Średniowieczne świeckie odznaki w Polsce na tle europejskim*, (WA 20)

2015

Chudzik P., Ejsmond W., Taterka F. (red.) *Medżat
Studia Egiptologiczn* 3

Duma P., Śmierć nieczysta na Śląsku: studia nad
obrzydkiem pogrzebowym społeczeństwa przedindu-
strialnego

Kotowicz P. N. (red.), *AMM* 11

Kufel-Diakowska B., Aktywność łowców i zbieraczy:
przykład obozowisk kultury hamburskiej i kultury
Federmesser

Limisiewicz A., Pankiewicz A., Kształtowanie się gro-
du na wrocławskim Ostrowie Tumskim. Badania przy
ul. Św. Idziego (*IPS* 1)

Masojć M. (red.), *Obozowiska. Osady. Wsie. Wro-
cław-Widawa* 17

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), *ŚSA* 57

Rakoczy M., Drewniane naczynia toczone w kulturze
średniowiecznego Ostrowa Tumskiego we Wrocławiu
(*IPS* 2)

Stolarczyk T., Baron J. (red.), *Osady kultury pól po-
pielnicowych w Grzybianach koło Legnicy*

Wachowski K. (red.), *Cmentarz Salwatora. Pierwsza
nekropola wrocławskich protestantów*, (*WA* 21)

2016

Bewziuk E., Krajewska K., Mikocik Ł., Wanot J.
(red.), *The latest results of American studies: II Inter-
national symposium (Tambo. Boletín de Arqueología
No. 4 Supplement)*

Chudzik P., *Tajemnice egipskich grobowców = Secrets
of Egyptian tombs*

Furmanek M., Herbich T., Mackiewicz m. (red.),
Metody geofizyczne w archeologii polskiej

Kotowicz P. N. (red.), *AMM* 12

Maciejewski M., *Metal, granica, rytuał: badania nad
depozytami przedmiotów metalowych w kontekście
sieci osadniczej*

Markiewicz J. (red.), *Osada i cmentarzysko z epoki
żelaza na stanowiskach Bytomin (Bytnik) 1 i 6*

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), *ŚSA* 58

Szykulski J., Bautista Quijano E., Krajewska K., Mi-

kocik Ł. (red.), *Most recent results of American Stu-
dies (Tambo. Boletín de Arqueología* 3)

2017

Gralak T., *Architecture, style and structure in the Ear-
ly Iron age in Central Europe*

Kotowicz P. N. (red.), *AMM* 13

Łaciak D., Nowak K., Maciejewski M. (red.) *Ziemie
polskie i ich sąsiedzi w czasach pól popielnicowych*

Lisowska E., *Skały wzgórz strzeleńskich w dawnej go-
spodarce*

Marek L., *Średniowieczne uzbrojenie Europy łaciń-
skiej jako Ars Emblematica*, (*WA* 22)

Masojć M., Cendrowska M., Kopec M. (red.), *XX
Śląskie Sympozjum Archeologiczne: Wrocław, 24-27
maja 2017 roku*

Metody geograficzne w archeologia

Miazga B., *Zabytek archeologiczny jako źródło infor-
macji o przeszłości*

Pankiewicz A., Siemianowska S., Sadowski K., *Wcze-
snośredniowieczna biżuteria szklana z głównych
ośrodków grodowych Śląska (Wrocław, Opole, Niem-
cza)*, (*IPS* 3)

Piekalski J. (red.), *Wleński mikroregion osadniczy
w X-XVIII wieku*

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), *ŚSA* 59

Rodak S., *Podstawy datowania grodów z końca X -
początku XIII wieku na Dolnym Śląsku*, (*IPS* 4)

2018

Adamska D., Chrzan K., Pankiewicz A. (red.), *Cum
gratia et amicitia: studia z dziejów osadnictwa dedyko-
wane Pani Profesor Marcie Młynarskiej-Kaletynowej
z okazji 65-lecia działalności naukowej*

Baron J., Maciejewski M. (red.) *ŚSA* 60.1

Bohr M., Teska M. (red.), (*Extra Limites*)

Kotowicz P. N. (red.), *AMM* 14

Milejski P. (red.) *Numismatica Controeuropa* III

Piekalski J., Wachowski K. (red.), *Rytm rozwoju mia-
sta na kulturowym pograniczu. Studium strefy placu
Nowy Targ we Wrocławiu*, (*WA* 23)

Płonka T., Kowalski K. (red.), Rusinowo: the symbolic culture of foragers in the late Palaeolithic and the early Mesolithic

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), ŚSA 60.2

2019

Belan Franco A., Bewziuk E., Szykulski J., Wanot J. (red.), The latest results of American studies (Tambo. Boletín de Arqueología No. 4)

Bohr M., Hałuszko A., Kufel-Diakowska B., Łaciak D. (red.), Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego

Cendrowska M., Kopec M., Mackiewicz M., Masojć M. (red.), XXI Śląskie Sympozjum Archeologiczne: Śląsk i ziemie ościennie w pradziejach, średniowieczu i czasach nowożytnych.

Furmanek M. (red.), Pierwsi rolnicy i hodowcy na Śląsku. Dialog interdyscyplinarny

Gralak T., Osadnictwo z późnego okresu wpływów rzymskich i początku okresu wędrówek ludów na stanowiskach Polwica 4 i 5 oraz Skrzypnik 8, (AZA 21)

III International symposium. The latest results of American studies. The past and present of the New World (Tambo. Boletín de Arqueología No. 5 Supplement)

Kotowicz P. N. (red.), AMM 15

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), ŚSA 61

Przybył A. (red.) Krajobraz przyrodniczy i kulturowy w neolicie i wczesnej epoce brązu w świetle badań interdyscyplinarnych

2020

Baron J. et al., Karmin - fenomen powtarzalności = Karmin - phenomenon of repetition : deposits from Karmin

Furmanek M., Przybył A., (red. gościnni), Płonka T., Wiśniewski A. (red.), ŚSA 62

Kachel-Szyjka J., Jaworski K., Limisiewicz A., Wczesnośredniowieczna Niemcza. Archiwalia z badań archeologicznych w Niemczy z lat 1950-1981, (IPS 5)

Kotowicz P. N. (red.), AMM 16

Lisowska, E., Gediga, B. (red.) 50 lat petroarcheologii : 6-te międzynarodowe sympozjum petroarcheologiczne

Masojć M., Piekalski J. (red.), Siedemdziesiąt pięć lat Archeologii w Uniwersytecie Wrocławskim

Milejski P. et al., Skarb groszy praskich z XIV i XV wieku z Boguszowa (tak zwany skarb wałbrzyski), (BNL 1)

Piekalski J. (red.), Historyczny krajobraz kulturowy zachodnich Sudetów : wstęp do badań

Sroka Ł., Milejski P., Skarb groszy praskich i monet z XVII wieku z Osieczowa, powiat bolesławiecki, (BNL 2)

2021

Baron J., Dulęba P., Łaciak D. (red. gościnni), Płonka T., Wiśniewski A. (red.), ŚSA 63

Bohr M., Teska M. (red.) Extra Limites. Continuato,

Kotowicz P. N. (red.), AMM 17

Paszkiwicz B., Silesiorum moneta, czyli mennictwo śląskie w późnym średniowieczu (1419-1526) z katalogiem monet Śląskich, Kłodzkich i Łużyckich z lat 1327-1526, (BNL 3)

Szajt J., Kultura stołu mieszczańskiego na Śląsku w późnym średniowieczu i we wczesnej nowożytności na tle europejskim, (WA 24)

2022

Kotowicz P. N. (red.), AMM 18

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), Księga abstraktów XXII Śląskie Sympozjum Archeologiczne

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), ŚSA 64

Wanot J. (red.), IV International symposium. The latest results of American studies, (Tambo. Boletín de Arqueología No. 6 Supplement)

2023

Pankiewicz A., Wrocław: gród na Ostrowie Tumskim we wczesnym średniowieczu, (Origines Polonorum 18)

Paszkiwicz B., Stolarczyk T. (red.) Skarb srebrny z X wieku z Czarnkowa pod Legnicą, (Bibliotheca Nummaria Leopoldina 4)

Płonka T., Wiśniewski A. (red.), ŚSA 65

Literatura:

- Bohr M., Teska M. 2017. *Extra limites*, Otwarte semina-
ria archeologiczne poświęcone okresowi przedrzymskie-
mu, wpływów rzymskich i wędrówek ludów w Europie
środkowej. (w:) M. Bohr, M. Teska (red.) *Extra limites*.
Poznań-Wrocław: Instytut Archeologii Uniwersytetu im.
Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Archeologii
Uniwersytetu Wrocławskiego, 9–16.
- Bukowska J. 1958. *Kronika Śląska 1957*, (w:) *Ślęza I. Ze-
szyt wydany z okazji obchodu dni Ślęzy 21-29. VI 1958*
R. Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 65–70.
- Burdukiewicz J. 2020. *Archeologia w Uniwersytecie Wro-
cławskim w XIX–XX wieku*, (w:) M. Masojć, J. Piekalski
(red.), *Siedemdziesiąt pięć lat archeologii w Uniwersyte-
cie Wrocławskim*. Wrocław: Instytut Archeologii Uni-
wersytet Wrocławski, 9–19.
- Cehak-Hołubowiczowa H. 1965. *Wstęp*, (w:) W. Hołu-
bowicz, *Garncarstwo wczesnośredniowieczne Słowian*.
Wrocław: PWN (*Acta Universitatis Wratislaviensis 31*,
Studia Archeologiczne 1), 5–6.
- Chudzik P., Ejsmond W., Taterka F. 2012. *Od redakcji (w):*
P. Chudzik, W. Ejsmond, F. Taterka (red.) *Medżat - Stu-
dia Egiptologiczne 1*. Wrocław: Instytut Archeologii
Uniwersytet Warszawski, : Instytut Archeologii Uniwer-
sytet Wrocławski i inni, 7.
- Czerska B. 1957. *Sprawozdanie z działalności Katedry Ar-
cheologii Polski Uniwersytetu Wrocławskiego im. Bole-
sława Bieruta za lata 1945-1956*, *Archeologia Śląska 1*,
201–208.
- Hołubowicz W. 1957 *Przedmowa*,, *Archeologia Śląska 1*,
3–4.
- Jaworski K., Lisowska E., Pankiewicz A., Rodak S. 2015.
Od Redakcji (w:) A. Limisiewicz, A. Pankiewicz (red.),
*Kształtowanie się grodu na wrocławskim Ostrowie Tum-
skim. Badania przy ul. Św. Idziego*. Wrocław: Instytut
Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego (*In pago Si-
lensi. Wrocławskie Studia Wczesnośredniowieczne 1*), 5.
- Kotowicz P. 2014. *Przedmowa*, *Acta Militaria Mediaevalia*
10, 7.
- Młynarska-Kaletynowa M. 1999. *Od redakcji (w:) Ze stu-
diów nad życiem codziennym w średniowiecznym mie-
ście, Parcele przy ulicy Więziennej 10-11 we Wrocławiu*.
Wrocław: Instytut Archeologii Uniwersytet Wrocławski
(*Wratislavia Antiqua 1*), 5.
- Sarnowska W. 1971. *Od redakcji (w:) W. Sarnowska (red.)*,
25 lat archeologii na Dolnym Śląsku 1945-1970. Wro-
cław: Ossolineum, 5–6.
- Szykalski J. 2008 *Prólogo (w:) J. Szykalski (red.)*, Tam-
bo. *Boletín de Arqueología 1*. Arequipa: Universidad
de Wrocław – Polonia, Universidad Católica de Santa
María – Arequipa, Perú, 7.
- Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2022 [https://
wuwu.edu/o-nas/](https://wuwu.edu/o-nas/) (dostęp 14.10.2022)